Jak i kiedy posadzić drzewo?

Kiedy sadzić?

Najlepszym momentem na sadzenie drzew są pory spoczynku: jesienią po opadnięciu liści lub wczesną wiosną przed pojawieniem się pąków. Sadzone drzewa zawsze winny być w fazie bezlistnej, zaś sadzenia nie należy wykonywać w czasie upałów i ulewnych deszczów. Optymalne są dni pochmurne, godziny poranne lub popołudniowe. Ze względów logistycznych termin jesienny wydaje się bardziej sprzyjający – wiosna w ostatnich latach bywa krótka i sucha, ponadto korzenie posadzonych jesienią drzew mają więcej czasu na ułożenie się w glebie, zanim zacznie się wegetacja. Uwaga: można sadzić i zimą, do przyjścia mrozów.

Potrzebne materiały

Przed przystąpieniem do sadzenia, oprócz sadzonki drzewa, należy się zaopatrzyć w: łopatę, żyzną ziemię (przed zakupem koniecznie należy upewnić się, że do produkcji podłoża nie użyto torfu pochodzącego z naturalnych torfowisk), pojemnik z wodą, korę/zrębki, paliki, materiał (taśma) do wykonania wiązania.

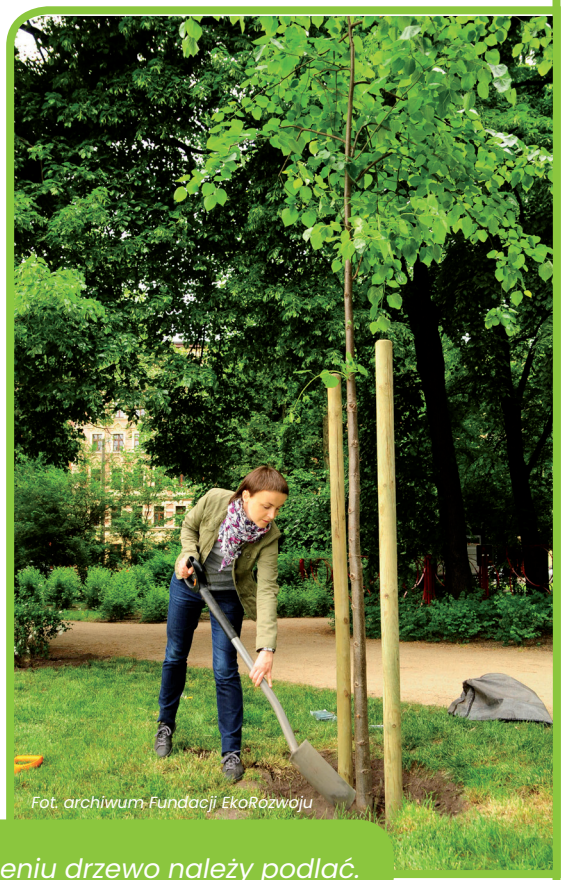

Fot. archiwum Fundacji EkoRozwoju

Po posadzeniu drzewo należy podlać.

Wybór gatunku

Przy wyborze drzewa warto kierować się nie tylko własnymi upodobaniami, ale też innymi cechami i okolicznościami.

- Warto wybierać gatunki rodzime, tj. takie, które naturalnie występują w Polsce, które przysłużą się ptakom, owadom i innym zwierzętom tu zamieszkującym.
- Istotne jest też uwzględnienie uwarunkowań historycznych, krajobrazowych, istniejących tradycji.
- Ważna jest również ewentualna alergenność drzew, zawartość substancji toksycznych oraz inwazyjność.

Zieleń w mieście jest poddana szczególnej presji, a warunki jej wzrostu są niekorzystne. Drzewa muszą znosić: antropogeniczną glebę, permanentną suszę glebową, częstą suszę fizjologiczną, wysoką średnią temperaturę roczną, duże nasłonecznienie, niską wilgotność powietrza i jego zanieczyszczenie pyłami oraz smogiem. Lepiej radzą sobie drzewa liściaste niż iglaste.

Docelowa wielkość drzew

Planując zieleń, trzeba pamiętać o docelowych rozmiarach drzew, które bardzo się różnią w zależności od gatunku oraz odmian. Należy dopasować rozmiar drzewa do terenu, którym dysponujemy, tak aby za kilka czy kilkanaście lat drzewo nie stało się źródłem problemów.

Gdzie można sadzić?

Jeśli nie sadzimy drzewa we własnym ogrodzie lub na działce, to wybór miejsca należy uzgodnić z właścicielem lub zarządcą terenu, na którym chcemy posadzić drzewo. Warto rozważyć np. teren placówki edukacyjnej, spółdzielni mieszkaniowej, obszar gminny.

Wybór miejsca

Należy wybrać odpowiednie miejsce dla drzewa, zgodne z jego lokalnymi wymaganiami siedliskowymi (dostępność wody, światła, warunki glebowe) oraz klimatycznymi. Drzewo powinno być posadzone w odpowiedniej odległości od innych drzew, budynków, sieci i granic działki.

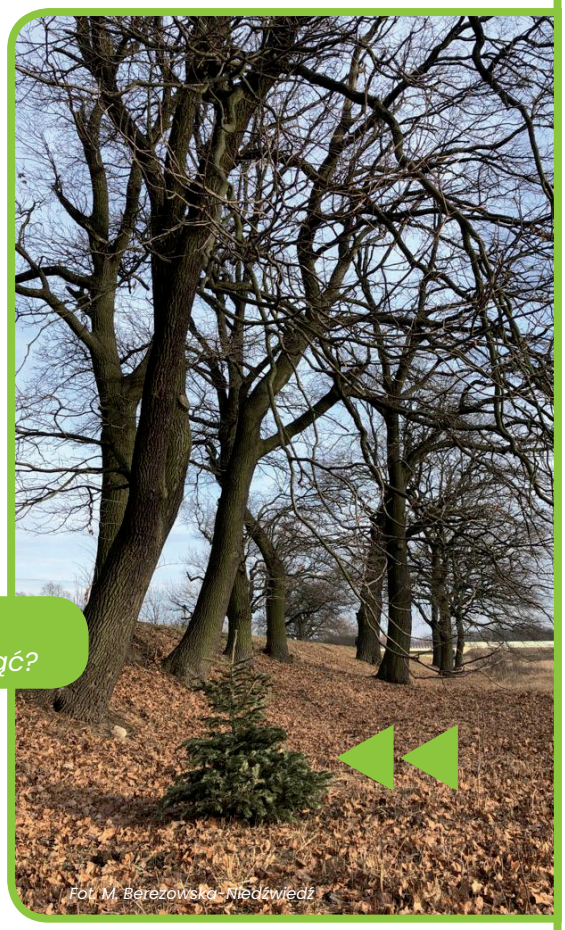

Fot. Sadząc drzewo, warto zadać pytanie: Czy sadzone przeze mnie drzewo ma szansę urosnąć?

Odległości od infrastruktury

W Polsce obowiązują różne przepisy (najważniejsze wymieniono w bibliografii) określające odległość sadzonych drzew od infrastruktury już istniejącej. Odległość drzew od krawędzi drogi, a także wybór gatunków, jaki zamierzamy posadzić, muszą być dostosowane do klasy danej drogi, natężenia ruchu, a także warunków środowiskowych oraz funkcji zadrzewień. Należy się kierować przede wszystkim zdrowym rozsądkiem oraz wiedzą o przyszłych wymiarach sadzonych drzew. Dobre praktyki wskazują również, że nie ma przeciwskazań do sadzenia drzew na sieciach lub w ich pobliżu (wyjątkiem jest sieć gazowa). Zawsze jednak należy uzgodnić z zarządcą, właścicielem terenu wybór odpowiedniego miejsca do posadzenia drzewa!

Wybór sadzonki

Materiał nasadzeniowy powinien być jak najwyższej jakości, z odpowiednio ukształtowanym pniem i korzeniem (nieuszkodzone, nieprzesuszone, dobrze rozwinięte). Do nasadzeń w krajobrazie otwartym wystarczający będzie przedział 8–10 cm lub 10–12 cm obwodu (mierzonego na wys. 1 m). W przypadku nasadzeń alejowych zalecane są większe drzewa, o pokroju piennym (Pa). System korzeniowy sadzonych drzew powinien być co najmniej kilka razy szkółkowany – dzięki temu będzie odpowiednio zagęszczony, a roślina łatwo przyjmie się w nowym miejscu.

Wspólne z Peterem Wohllebenem sadzenie pamiątkowego buka podczas IV Forum Przyjaciół Drzew

Sadzenie

Drzewa sadzi się do przygotowanych wcześniej dołów, które powinny być co najmniej dwa razy większe niż bryła korzeniowa sadzonki i zaprawione kompostem lub ziemią urodzajną. Umieszczamy bryłę korzeniową w dole, pionizujemy sadzonkę i zasypujemy warstwami gleby urodzajnej lub zmieszanym

z nią kompostem, zalewając wodą. Do sadzenia unikamy używania torfu lub podłoży ogrodniczych na bazie torfu, gdyż jest on zasobem nieodnawialnym, a jego wydobycie łączy się z niszczeniem unikatowych i rzadkich w skali świata zbiorowisk roślinnych. Ponadto torf jest jałowy mikrobiologicznie, łatwo przesycha i szybko się utlenia.

Drzewo powinno zostać posadzone na takiej głębokości, na jakiej rosło w szkółce, ale nieco poniżej poziomu gruntu. Umożliwi to uformowanie misy wokół pnia, która będzie gromadzić wodę opadową i z podlewania. Misę należy wyściółkować korą lub zrębkami w celu ograniczenia parowania.

Stabilizowanie pnia

Palikowanie służy stabilizacji systemu korzeniowego drzewa podczas silnego wiatru czy wichury. Należy pamiętać o usunięciu palików w odpowiednim czasie. Warto zabezpieczyć pień przed podkaszaniem i zgryzaniem przez zwierzęta.

Pielęgnacja

Po posadzeniu drzewa należy wziąć za nie odpowiedzialność i kontynuować pielęgnację polegającą na obfitym podlewaniu (ok. 70–100 litrów) co tydzień lub dwa (w zależności od warunków atmosferycznych). Trzeba pamiętać o cięciach korygujących i sanitarnych polegających na uformowaniu korony drzewa tak, aby uniknąć w przyszłości drastycznych cięć.

KOSZTY SADZENIA

przygotowania miejsca i posadzenia drzewa:

- **500–1000 zł** – koszt średniej wielkości sadzonki drzewka
- **100 zł i więcej** - przygotowanie miejsca, transport dużej sadzonki, posadzenie drzewa
- **300–500 zł rocznie (i więcej)** – koszty pielęgnacji, które najlepiej przewidzieć do 25. roku życia drzewa w mieście (formowanie korony, spulchnianie ziemi, mulczowanie, podlewanie, sprawdzanie wiązań, ewentualne nawożenie).

Z wiekiem liczba zabiegów spada, maleje też ich częstotliwość, koszty również. Dopiero w okresie starzenia się drzewa liczba zabiegów może znów wzrosnąć.

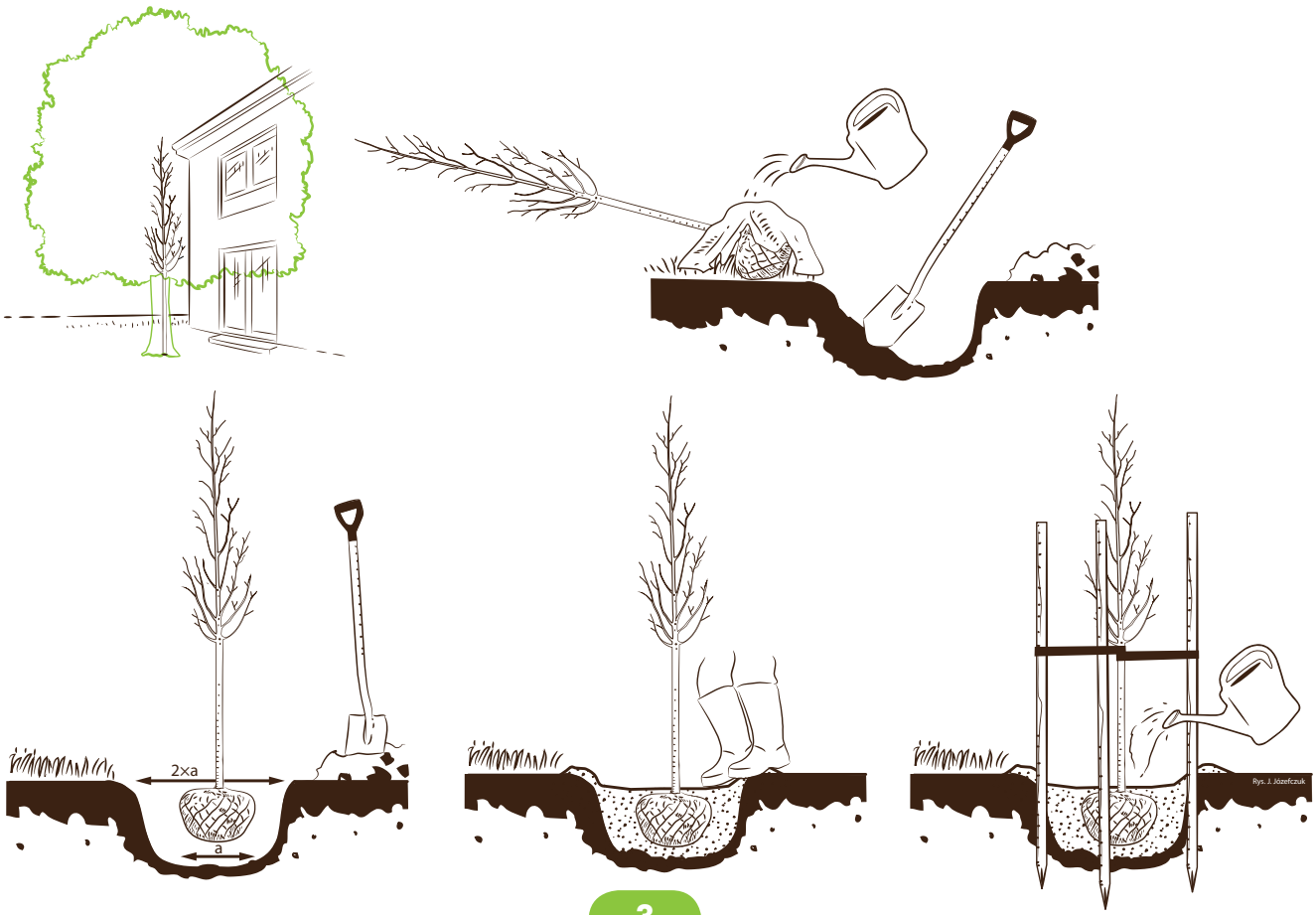

Samosiejki czy nasadzenia?

Samosiejki – często odmawia się im prawa do życia tylko dlatego, że nie posadził ich człowiek. Drzewo, które samo wykiełkowało, ma dużo większe szanse przeżycia. Kiedy sadzimy drzewo, przenosimy je z zupełnie obcego ekosystemu. Musimy wykonać pracę przy sadzeniu – wykopać dziurę, a następnie przez długie lata drzewo podlewać i nawozić. W przypadku samosiejek przyroda wykonuje za nas tę pracę, bez naszej ingerencji, bez straty wody, bez erozji, bez przerwania życia, które toczy się pod ziemią. Dlatego tak ważne jest uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzeni i zabudowy istnienie samosiejek.

Drzewa rosną same, a my powinniśmy to zauważyć (wystarczy spojrzeć pod nogi), zaakceptować i zaniechać pracy wokół nich, dając im szansę przeżycia.

Fot. M. Berezowska-Niedźwiedź

fot. S. Lubaczewska

Samosiejki mogą być okazałe. Jeśli zostawimy im odpowiednią przestrzeń i nie zniszczymy w trakcie budowy, mogą cieszyć mieszkańców nowych osiedli.

Bibliografia:

http://drzewa.org.pl/

Tyszko-Chmielowiec P. (red.) 2012, Aleje – skarbnice przyrody. Praktyczny podręcznik ochrony alej i ich mieszkańców. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Pawlaczyk P., Jeramczek A. 2008, Poradnik lokalnej ochrony przyrody. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.

Szmigiel-Franz A., Witkoś-Gnach K. (red.) 2014, Poradnik Przyjaciół Drzew, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Lubaczewska S, Romanow-Pękal E. (red.) 2020, Poradnik Przyjaciół Drzew, wydanie III zmienione koedycja, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław, Stowarzyszenie Ekolnicjatywa, Kwidzyn.

Witkoś-Gnach K., Tyszko-Chmielowiec P. (red.) 2014, Drzewa w krajobrazie. Podręcznik praktyka. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Witkoś-Gnach K., Tyszko-Chmielowiec P. (red.) 2016, Drzewa w cyklu życia. Europejscy praktycy na rzecz arborystyki, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Piszczek M., Bar M. 2020, Planowanie i utrzymanie zieleni przy szkołach, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław.

Bobek W. Drzewa. Poradnik dla mieszkańców, Urząd Miasta Krakowa, Kraków.

M. Suchocka, Jak sadzić drzewa na sieciach w: Zabokrzycka M, Whitten D. (red.) 2019, Infrastruktura w zgodzie z drzewami, Fundacja Dom Pokoju, Wrocław.

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych.

Kartę opracowano w ramach projektu Fundacji EkoRozwoju „Przyjaciele Drzew – rozwój inicjatyw obywatelskich w kraju" sfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030".

Fundacja EkoRozwoju

NOWE FIO

NIW